

№ 1 « 31 » « 08 » 2021 ж
Педкеңесте қаралды

Бекітемін: Л.Х.Еспанова
Т.Жүргенов атындағы ЖОББМ КММ директоры

Келісемін: Б.Д.Сейлханов
Аудандық білім бөлімінің басшысы

Тақырыбы

Ертегілер еліне саяхат

Вариативтік компонент

Орындаған: Г.Төреғалиқызы

№ 1 хаттама 28 күні 08 айы 2021 жыл

ӘБ отырысында қаралды: Д.Т.Атығасва

ӘБ жетекшісі

Тексерілді: А.Ж.Шайхина

Әдістемелік ісі орынбасары

Түсінік хат

Әр баланы жеке тұлға ретінде, оның шығармашылық әлеуметтін, қабілеттілігі мен қызығушылықтарын дамыту мақсатында құрылған перспективтік жоспар 3-4 жасар балаларға арналған. Жылына 36 сағат.

Ертегіні сахналау арқылы бүлдіршіннің шығармашылық қабілетін дамыту қазіргі кезде мектепке дейінгі мекеменің ең басты міндеттерінің бірі болып саналады. Сахна әр балаға қуаныш, ұмытылмас әсер сыйлайды, оның көркемдік талғамын, еліктеуі мен қиялын дамытады. Кезінде орыстың ұлы ақыны сахнаны «Сиқырлы өлке!» деп атаған. Қазақ өнер жұлдыздарының бірі Шәкен Айманов «Сахна – адамдарды туыстандыратын шығармашылық отбасы, сахна өнері – тіл жетпес құдіретті өмір шындығын білу, яғни адамның сахнаны сүймеуі мүмкін емес» деген сенімде болған. Өнердің осы бір ғажайып түрімен жүздескен үлкендер де, балалар да ұлы ақынның, тендесі жоқ режиссердің айтқан осы дана сөздерінің мағынасы мен мәнін өз сезімдерімен теңдей бөліседі.

Өзінің көрерменімен әрбір жаңа жүздесуінде сахналық өнер қайта жаңарғандай болады және ешнәрсемен тендесі жоқ бірге күйзелу сезімін сыйлайды. Мектепке дейінгі жасөспірім баланы тәрбиелеу мен дамыту ісіне байланысты мақсаттарды шешуде сахна (театр) ерекше рөл атқарады. Сахналандырылған ойындар, ойын – қойылымдары болып саналады, өйткені олар әдеби шығармалар түрінде белгілі бір мазмұнға ие, сондықтан балалар кейіпкерлерді ойнайды. Онда нағыз театр өнеріндегідей айшықты құралдар көмегімен – дауыс ырғағы, бет әлпетінің өзгеруі, қол қимылдары, дене бітімінің жағдайы мен жүріс-тұрысы арқылы нақты бейнелер қалыптасады.

Бірінші сәбилер тобынан бастап, балалар тәрбиешінің көмегімен кішігірім әндерді, тақпақтарды, жұбату өлеңдерін, кіші сахна көріністерін ойнаса, екінші сәбилер тобында театрдың ойыншықтарын пайдалана отырып, мұны одан да әрі жалғастырса, онда ересектер тобында театр іс-әрекеті өз бетінше жүргізіледі.

Балалар беске қараған жасында, театр іс-әрекеті үрдісінде, рөлдерді орындау барысында өзіндік жеке ерекшеліктерді енгізуге белсенді ұмтылады. Мектепке дейінгі ересектер жасында балаларды көркемдік – бейнелік айшықтықтың амалдарына арнайы үйрету мүмкіндігі туады. Қарапайым шығармалардан кереметтей сахналық көрініс жасауға болады. Сахналық жүру, тұру, сөйлеу, өзін-өзі білу, сыйлау мәдениетіне үйренеді. Рөлді ойнау арқылы бала жағымды әдет, жақсы қасиеттерді ажырата білуге үйренеді, өзі жаман қасиеттерді қайталамауға тырысады.

Балалардың көрген театрдың өзінен, сондай – ақ өздері қойған сахналық қойылымдар балалардың ой-өрісін кеңейтеді, балаларды әңгімеге араласуға, көрініс туралы ата-аналарына, жолдастарына әңгімелеп беруге

итермелейді. Осының барлығы баланың сөйлеу қабілетінің дамуына, анық сөйлеуіне, өзі алған әсерін монолог түрінде жеткізуге себебін тигізеді.

Ертегі кейіпкерлерінің рөлдерінде ойнап, кейіпкерлердің сөздерін, диалогтарын жаттап алу арқылы балалардың тілдері дамып, сөз байлықтары молайып отырады. Ал қуыршақ театрында кейіпкерлердің рөлдерін қуыршақтар ойнайды.

Балаларға арналған көркем шығарманы оқыту неғұрлым дұрыс ұйымдастырылса, мектеп жасына дейінгі балалардың эстетикалық талғамын дамыту соғұрлым табысты болады. Тіпті сәбилер тобынан бастап – ақ тақпақ пен қысқа өлендерді айтқызғанда көркем сөздер әсерлі естілуі үшін үстел үстіндегі театрды, қысқа сахналық қойылымдарды қолдана берген жөн.

Балалар ой-өрісінің кеңеюіне байланысты сахналық ойындар күрделене түсуі тиіс.

- Бірінші кезеңде балалар ұжым болып, ертегі мәтінін ауызша айтады.
- Екінші кезеңде ертегінің барлық кейіпкерлерінің сөздері балаларға ұсынылады.
- Үшінші кезеңде балалар бірнеше шығармашылық тапсырмаларды орындайды.
- Төртінші кезеңде рөлдерге бөліп, ертегіні ертеңгіліктерде, театрлық ойындар іс - әрекетінде ойнап көрсетеді. Соның айғағы ретінде біздің балабақшадағы қолданылған сахналық қойылымдардан, ертегіні сахналаудан үзінді ұсынамын.

Сондай – ақ, ғалымдар сахна іс – әрекетінің тиімділігі көбінесе балалардың бейнелеу шығармашылығы оқу іс – әрекетінің кешенді болуына байланысты екендігін айқындайды. Сәндік безендіру шығармашылығы үрдісінде балалар ойлану, ойын дамыту және қиялдау мүмкіндігіне ие болады, мұның барлығы орындалатын бейнелердің мәнді болуына қолайлы әсер етеді

- Балаларды айналаны қоршаған әлеммен, оның түрлі қыр-сырларымен, бейнелер, бояулар, дыбыстар арқылы таныстыру.

- Балалардың бойында адамның көңіл-күйіне, бет пішінін, қимыл-қозғалыстарын, дауыс ырғағына қарай тани білу қабілеттерін дамыту.

- Балалардың бойында достық, адалдық, батылдық, жан ашырлық қасиеттерін тәрбиелеу. Әлемді тек ақылмен ғана емес, жүрекпен де тани білуге үйрету.

Әр түрлі ертегілер балалардың қызығушылықтарын арттырады және олардың тілдерін дамытады.

Кейіпкерлердің іс-әрекеттеріне қарай берілетін ертегілердің мазмұны әсерлі көңіл-күйді білдіре отырып, сезіне білуге үйретеді. Мектепке дейінгі жас балалардың қабілеттілігін, бейімділігін және сондай-ақ тілінің дамуына өте оңтайлы кезең. Мектеп жасына дейінгі балалардың театрландырылған іс-әрекеттерін ұйымдастыру балалар

шығармашылығын және білім алудың жаңа қабілеттері мен дағдыларды үйренуге жағдай жасаумен қатар, балаға өмірде өзінің тиісті орнын табуға көмектеседі, өзін - өзі көрсете білуге ықпал жасайды

Мақсаты: балаларды топтастырып, бірге ертегіні сахналауға, рөлдерді орындауда икемділік, шынайлық, бірлесіп әрекет етуге үйрету, сөздік қорын, тіл байлығын дамыту.

Міндеттері: Топпен жұмыс жасауды, өзіне жүктелген міндеті толық атқаруды, бастаған істі төзімділікпен аяқтауды. Балалардың әлеуметті ортада бір-бірімен дұрыс қарым-қатынас жасаудың дағдыларын жетілдіру.

Мазмұндық бөлім

1.Хайуанаттар туралы ертегілер – 12 сағат

Хайуанаттар туралы ертегілер бөлімінде балалар хайуандар туралы қызықты ертегілермен танысады. Ертегі кейіпкерлерінің мінездеріне қарап, жақсылық жасай білуге, жамандықтан жиренуге, достыққа, бауырмалдылыққа тәрбиеленеді.

2.Қиял – ғажайып ертегі – 14 сағат

Қиял – ғажайып ертегілерді тыңдау барысында қиялдарына ерік беріп, ғажайып оқиғаларға қызығушылығы оянады. Өмірде әділдік, қайырымдылық, қамқорлық деген жақсы қасиеттердің әрқашанда зұлымдықты жеңетіне сенеді. Адалдыққа, жақсылыққа талпынады.

3.Тапқышбектің сыйлығы бөлімі – 6 сағат

Балалардың тілдерін жаттықтыру мақсатында мақал - мәтелдер, жаңылтпаштар, ұйқасын табу жаттығулары алынды. Тапқырлыққа тәрбиелеу мақсатында «Қожанасыр хикаялары» енгізілді. Бұл бөлімде балалар тілдерін ғана жаттықтырып қоймай, ойлау қабілеті дамып, тапқырлыққа тәрбиеленеді.

Күгілетін нәтиже: - Ертегі кейіпкерлерінің рөлін орындауға икемді болуды

дамытып, өзінің жеке тілектестігін көрсетеді.

- Ертегі барысын үнемі өзгертіп, ауыстырып, мүмкіндігін қамтамасыз етіп отырады.
- Ойыншылардың арасында жолдастық қарым-қатынас қалыптастырады.
- Ертегіде бала шығармашылыққа еркіндік береді.

Нормативті бөлім

Барлығы 36 сағат. Аптасына 1 сағат

№	Тақырыбы	Максаты	Сағат саны	Уақыты
1	«Бауырсақ – сары домалақ»	Ертегі, тақпақтар арқылы балалардың тілдерін дамыту. Балаларды ертегілерден қарапайым сюжетті бейнелеуге тарту. Үстел үстіне қойып домалақтау тәсілін үйрету. Пішінді бұзбай, таза, ұқыпты орындауға тәрбиелеу.	2	3.09.2021 10.09.2021
2	«Күшік пен мысық»	Балалардың мысық пен күшік жөнінде түсініктерін кеңейту, олардың тіршілігімен таныстыру. Тілін дамыту, антоним сөздерді пайдалану арқылы сөздік қорын тереңдету. Үй жануарларына деген сүйіспеншілік сезімге тәрбиелеу.	2	17.09.2021 24.09.2021
3	«Қияр мен қырыққабат»	«Бақшада» тақырыбы бойынша әңгімелесу. Көкөністердің аттарын ажыратып, сол арқылы сөздік қорын байыту. Көкөністердің адам денсаулығына тигізетін пайдасы туралы білімдерін жетілдіру. Үлкендердің еңбегін бағалай білуге тәрбиелеу	2	1.10.2021 8.10.2021
4	«Көкөністер туралы ертегі»	Көкөністер түрін ажырата білу және олардың көбею жолдарын анықтау. Түйнек, пиязшық, орамжапырақ, жемтамырлар туралы мәлімет алу. Оқушылардың тілін дамыту, сөз қорын молайту, ой-өрісін кеңейту, шығармашылық қабілеттерін жетілдіру, айналадағы дүниені тани біліп, өмірмен ұштастыра білуге баулу. Табиғатты сүюге, өсімдіктерді қорғауға, қоршаған ортаны таза ұстауға, еңбексүйгіштікке, өзгенің еңбегін бағалай білуге тәрбиелеу	2	15.10.2021 22.10.2021
5	«Құлын, қозы, лақ»	Балаларды үй жануарларымен, оларды бір-бірінен ажыратып, төлдерін атай білуге үйрету, үй жануарларының түр-түсін, олардың қандай пайдасы барын айтып түсіндіру, ойлау қабілеттерін арттыру және тіл байлықтарын жетілдіру	2	29.10.2021 5.11.2021
6	«Маша мен аю»	Түрлі жүрістерді бекіту. Орындықтың үстімен жүргенде тепе-теңдікті сақтау	2	12.11.2021 19.11.2021
7	«Мысық пен тышқан»	Балаларды мұқият тыңдай білуге үйрету, ертегі мазмұнын түсіндіру. Үй жануарларының қалай дыбыстайтынын, оның атын ажырата айта білуге үйрету. Кейіпкерлердің әр түрлі іс – әрекет үстінде көріну өзгешелігіне қызыға назар аударуға дағдыландыру. Баланың ойлау, қабылдау, таным, көру, есту қабілеттерін дамыту	2	26.11.2021 3.12.2021

8	«Су жүрек қоян»	Балаларды ертегі мазмұнымен таныстыру, сөздік, есте сақтау қабілеттерін арттыру, театр түрлері арқылы кейіпкерлерді ажыратуға үйретіп, достық сезіміне тәрбиелеу.	2	10.12.2021 17.12.2021
9	«Торғай пен тышқан»	Балаларға «Торғай мен тышқан» ертегісін айтып беру, рөлдерге бөліп ойнатып, тілдерін дамыту. Еңбекке, достыққа, бірлікке тәрбиелеу.	2	24.12.2021 7.01.2022
10	«Түлкі мен қасқыр»	Ертегінің мазмұнын әңгімелеу, ойлау қабілетін, сөздік қорын, мәнерлеп сөйлеу дағдыларын арттыру. Достыққа, ұйымшылдыққа, бауырмалдыққа тәрбиелеу, жағымды және жағымсыз әрекеттерді сезіне білуге тәрбиелеу.	2	21.01.2022 28.01.2022
11	«Үш аю»	Балаларды ертегі тыңдауға, ондағы оқиғалардың өрбуін бағалауға, ертегінің мағынасын түсінуге, кейіпкерлердің қарапайым қатынастарын бағалауға тәрбиелеу. Жабайы аңдар туралы түсініктерін кеңейту. Ойлау қабілетін дамыту	2	4.02.2022 11.02.2022
12	«Шұбар тауық»	Балаларды ертегіні зейін қойып, аяғына дейін тыңдауға үйрету. Тәрбиешінің сұрақтарына анық жауап беруге, бірінің - бірі жауабын тыңдауға, өз - өздеріне сенімділікке, кейіпкерлерге деген мейірімділік, аяушылық сезімге тәрбиелеу. Белсенді сөздік қорларын, дамыту. Түстерді, геометриялық пішіндерді ажыратып, құрастыруға деген қызығушылықтарын арттыру	2	18.02.2022 25.02.2022
13	«Мысық, әтеш және түлкі»	Балаларды мұқият тыңдай білуге үйрету, ертегі мазмұнын түсіндіру. Үй жануарларының қалай дыбыстайтынын, оның атын ажырата айта білуге үйрету. Кейіпкерлердің әр түрлі іс – әрекет үстінде көріну өзгешелігіне қызыға назар аударуға дағдыландыру.	2	4.03.2022 11.03.2022
14	«Мысық неге тамақ ішкен соң жуынады»	Әңгімені түсініп тыңдау, мазмұнын айту. Балалардың тілін дамыту.	2	18.03.2022 1.04.2021
15	«Үш жалқау»	Ертегіні түсініп тыңдау, мазмұнын айту. Сөздік қорын молайту, байланыстыра сөйлеу. Қысқаша әңгіме құрастыруға үйрету.	2	ҚР БҒМ МДОК 15.01.2022 жылғы №18 – 2/63 8.04.2022
16	«Сауысқан мен көкек»	Құстардың сайраған дыбыстарын тыңдату арқылы әр құстың дыбысын ажырата білуге үйрету. Дидактикалық ойын арқылы сұрақтарға жауап беруге дағдыландыру. Құстарға деген сүйіспеншіліктерін арттыру.	2	15.04.2022 22.04.2022

17	«Төлдердің айтысы»	Балалардың білім, білік дағдыларын қалыптастыру, үй жануарлары туралы білімдерін дамыту. Үй жануарларының пайдасы, әрі қайсысының орыны, төлі, ерекшеліктері жөнінде білімдерін кеңейту. Жануарлар жөнінде өлеңдер, тақпақтар, жаңылтпаштарды мәнерлеп жатқа айту арқылы тілдерін дамыту.	2	29.04.2022 6.03.2022
18	«Аққу-қаздар»	Балаларды бес көлеміндегі сандардың құрамын анықтауға, сандарды табуға, заттарды санауға, апта күндерін ажыратуға, геометриялық пішіндерді атауға үйрету. Сабаққа деген қызығушылықтарын арттыру.	2	13.05.2022 20.05.2022
Барлығы:			36	

Ақпараттық әдістемелік бөлім

а) Сабақты қызықты әрі тиімді өткізу барысында дамыта оқыту технологиясын қолданамын. Бүлдіршіндердің ойлауын, зейіндерін, байқағыштық қабілетін дамытамын.

Ертегілер елінде бағдарламасы арқылы балаларды жақын тартып өздерін сахналау арқылы кейіпкерлердің жағымды, жағымсыз бейнелерін келтіріп рольдер бойынша қатыстыру арқылы таныту. Бұл бағдарламада балаларды образға ене білуге үйрету, бүтін мәтінді нақышына келтіріп баяндай білуге үйрету, яғни монолог ұғымымен таныстыру, конференсье - жүргізуші туралы ұғым беру зейін қоя білуге, өз ойларын актуализациялай білуге үйрету Танымдық қызығушылықтарын арттыру, тіл мәдениетін, сөздік қорын молайту.

Ертегілер елінде бағдарламасы мектепалды даярлық сыныбына келетін балалардың жас ерекшеліктері мен мүмкіндіктеріне шақталып алынған.

ә) Тәрбиеленушілерді бағалау әдістері:

Бүлдіршіндердің өзін – өзі бағалауға өзгенің еңбегін бағалауға, топтық бағалау жүйесін қолданамын.

Пайдалынган әдебиеттер тізімі:

Тәрбиешіге:

1. Көркем әдебиет, әдістемелік құрал «Аруна» баспасы
2. Воспитание и обучение в средней группе детского сада. Программа и методические рекомендации /сост.М. Б. Защина-М.: Мозаика-Синтез,2008-192с.
3. «Ертегі сыр шертеді» балаларға арналған ертегілер жиынтығы.
4. «Отбасы және балабақша» журнал,2010-2014ж.
5. Мектепке дейінгі білім-тәрбие әдістемесі, № 1,2 2014ж.
6. «Зерек бала» мектепке дейінгі кіші жастағы балаларды тәрбиелеу мен оқыту бағдарламыс. Астана,2009ж.

Тәрбиеленушілерге:

7. Үй жануарлары Ж.Қалжанова Аруна, баспасы
8. Отбасы және балабақша Журнал
9. Ерте,ерте,ертеде Журнал Педагогика пресс
- 10.Балдырған Журнал Алматы, 1998
- 11.Хайуанаттар туралы ертегі кітабы .2015 Алматы